

rad vala, hogy »W. művét egyszerűen, szó szerint excerpáltam, és pedig egész munkámban mindvégig, az egyik lapon úgy, mint a másikon.«

Mert, hogy ezen állítása igazságtalan, erre nézve — nem is említve a mű egész első részét és egyéb egyes részeit, melyekben ugyan kevés szó szerinti excerpálást találhat bárki is — azt hiszem elég arra az egyetlen megjegyzésre szorítkoznom: hogy egy 863 lapból álló rendszeres munka anyagának 80 lapon való olyatén feldolgozása, hogy az így keletkezett mű mindazon eredményeket és elméleteket, melyekre az újabb tudomány jutott, összefüggőleg és rendszeresen adja elő — talán még sem tekinthető olyan egyszerű, szó szerinti excerpálásnak, mint a minőnek t. uraságod műveket jellemezni szives volt.

Fogadja kiváló tiszteletem nyilvánítását, melylyel — e néhány sor szives közlését kérne — vagyok

Tek. szerkesztő úrnak stb.

Pozsonyban, 1882. szeptember 27-én.

Dr. Pauer Imre.

A levél tartalmára nincs megjegyzésem; bírálatomon az semmit sem változtathat, a mint azt elfogulatlan ember azonnal látja. De a levél elkeseredett hangjára azt kell megjegyeznem, hogy ha a t. szerzők az objectiv bírálatokat személyes támadásoknak fogják venni, akkor be lehet zárni az „Értesítő» rovatát. Én azt hiszem, hogy a »M. Ph. Sz.«-t nem azért léptettük életbe, hogy egymást agyba főbe dicsérjük, hanem azért, hogy kölcsönös gyengeségeinkre figyelmeztessük egymást. S azt tettem én és semmi egyéb. Ha Dr. Pauer Imre úr felháborodott vére már kissé csendesebben kering, akkor olvassa el még egyszer bírálatomat s látni fogja, hogy kár volt ezen túlságig objectiv és igazságos bírálat ellen ilyen hangon polemizálni akarni

Böhm Károly.

A PHILOSOPHIAI FOLYÓIRATOKBÓL.

I. Mind Nr. XXVII. July, 1882. — Tartalom: 1. Can there be a Natural Science of Man? (III.) 2. The Utilitarian 'Ought', by Edmund Gurney. Író az ethikai principiumot, 'Kell', oly alapra akarja fektetni, mely mint szigorúan tudományos tétel a philosophiai vitaközönségen felül van. Ha az ethikának azon elvét helyesnek elfogadjuk, hogy erkölcsös az, mi a közjólétet előremozdítja, akkor ezt az elvet csak úgy fektethetjük tudományos alapra, ha azt mondjuk, hogy az egész több, nagyobb mint a rész, vagy mint író mondja: In Ethics the primary experiential basis, that happiness is end, becomes rationalised only when I superpose the axiom and assert, that the happiness of the greater number must be acknowledged a more abundant end, than that of the smaller. 3. Versati-

érzéseknek szolgál; az ő önálló tere nem a jó, hanem igaz. — Igen hamar azonban elhagyja Kant az érzés eme nagybecsülését. A szellemlátó álmaiban az erkölcsi érzet csak másnak megjelenése, benne egy általános akarattal való összefüggés jelentkezik, s az élő természetnek s az embernek jellemzője: az önkény azaz önelhatározás. — Az akarat mint feltétlen spontaneitás, hogy jó akarat legyen, az általános törvény szerint kénytelen magát elhatározni. — Az érzés itt elesik elsődleges rangjától, a becslés tisztán értelmi.«

A 6. és 7. füzetben kiemelendő A c h' e l i s T h s. cikke: »Psychologische Streitfragen«, melyben kivált H. Taine lélektani álláspontjait s tanait az énről, az anyagról bírálja. Továbbá L e h m a n n Rud. értekezik a transcendentális idealismus viszonyáról a metaphysikaival, s azon eredményre jut, hogy miután Kantnál a kategóriák deductiója az októrvényre támaszkodik, ez pedig csak alanyi regula, a mi gondolkodásunk soha nem mehet túl a tapasztalaton s így semmiféle állítás a Ding an sich-ről nem tartható. — B o a s F. cikke »Ueber den Unterschiedsschwellenwerth als ein Maass der Intensität psychischer Vorgänge« a különbségi küszöböt a figyelemmel akarja összefüggésbe hozni, úgy hogy a figyelem csökkenésével a különbség iránti érzékenység is csökken s a figyelem erejéből szeretné a képzetek erejét leszámaztatni. Végül S c h u p p e V. »Zur voraussetzungslosen Erk.-Theorie« Volkelttel a »feltevésnélküli« ismeretelmélet lehetősége iránt polemizál.

A bírálatok közül, melyek a 3 füzet legnagyobb részét foglalják el, kiemelkednek: S i g w a r t Chr. Kleinere Schriften. Richter Arth.-tól. — M i c h e l e t C. L. Philos. der Geschichte. Weiss L. — C o l s e n e t. La vie inconsciente de l'esprit C. Schaarschmidt-tól. — H a r t m a n n Ed. Das relig. Bew. der Menschh. im Stufengange seiner Entwicklung. M e l z e r-től. — Z i m m e r m a n n R. Antroposophie im Umriß. Richter Arth.-tól. Ezen kívül számos új könyvet (angol, francia, német) ismertetve találunk.

A könyvszemle s lapszemle is igen bőséges.

ÚJABB PHILOSOPHIAI MŰVEK *TÁRA

1. Magyar.

Dr. H a v a s s Rezső. Ritter Károly összehasonlító (bölcseleti) földrajza. Budapest, 1882. Wilckens. 1 frt 20 kr.

2. Angol.

A r i s t o t l e's psychology. In Greek and English. With introduction and notes by E. W a l l a c e. London. Cambridge Warehouse.

* Hogy ezen állandó rovatot minél teljesebbé tehesünk, kérijük a szakunkba vágó művek szerzőit vagy kiadóit, hogy ujonnan megjelenő műveikből egy példányt vagy legalább annak teljes címét a szerkesztőséghez beküldeni sziveskedjenek.